

بسم الله الرحمن الرحيم

مهرانگیز پیراسته 09169405054

عنوان پیشنهادی طرح:

سامانه هوشمند هم‌یار: مدل نوآورانه داده‌محور برای ارتقای تاب‌آوری اجتماعی و مدیریت مشارکتی بحران در بستر پدافند غیرعامل

چکیده ایده:

در جهان امروز، مدیریت بحران دیگر صرفاً یک امر فنی نیست، بلکه پدیده‌ای اجتماعی، اخلاقی و داده‌محور است. طرح حاضر با عنوان «سامانه هوشمند هم‌یار»، بر ایجاد یک بستر ملی برای تحلیل داده‌های اجتماعی، رفتاری و محیطی و جذب مشارکت عمومی در مراحل مختلف مدیریت بحران تمرکز دارد. این طرح با تلفیق سه حوزه‌ی کلیدی — داده‌کاوی هوشمند، پدافند غیرعامل، و تاب‌آوری اجتماعی — مدلی یکپارچه از «مدیریت مردم‌پایه» ارائه می‌دهد که هدف آن کاهش آسیب‌پذیری، افزایش اعتماد اجتماعی و ارتقای حس همبستگی ملی در شرایط بحران است.

اهداف اصلی طرح:

1. ایجاد یک سامانه داده‌محور مشارکتی برای پیش‌بینی و مدیریت بحران‌های طبیعی، زیستی و انسانی.
2. ارتقای تاب‌آوری اجتماعی از طریق آموزش، ارتباط دوسویه و تقویت حس مسئولیت‌پذیری شهروندی.
3. توسعه ابزارهای هوش مصنوعی و تحلیل داده‌های مردمی (Crowd Data) برای تصمیم‌سازی سریع و بومی.
4. افزایش کارآمدی پدافند غیرعامل از طریق شبیه‌سازی و تحلیل داده‌های محیطی و اجتماعی در زمان واقعی. (Real-Time)

محورهای مفهومی طرح:

1. نوآوری داده‌محور: (Data-driven Innovation)
استفاده از داده‌های خرد (Micro Data) شامل پیام‌های مردمی، شبکه‌های اجتماعی، سنسورهای شهری و داده‌های سلامت عمومی برای تحلیل لحظه‌ای وضعیت بحران.
2. تاب‌آوری اجتماعی هوشمند: (Smart Social Resilience)
طراحی الگویی که با بهره‌گیری از مدل‌های روان‌شناسی جمعی، فرهنگ بومی و سرمایه اجتماعی، به ارتقای تحمل و همکاری اجتماعی در بحران کمک کند.
3. پدافند غیرعامل اجتماعی: (Social Passive Defense)
تمرکز بر آموزش جامعه، افزایش آگاهی خطرپذیری، و تقویت شبکه‌های محلی به‌عنوان سپر انسانی در برابر تهدیدات نرم و سخت.
4. مشارکت عمومی هوشمند: (Public Smart Participation)
طراحی اپلیکیشن یا پلتفرمی که مردم بتوانند گزارش بحران‌ها، ایده‌های پیشگیرانه و راهکارهای بومی خود را ثبت کنند و در تصمیم‌گیری محلی مشارکت فعال داشته باشند.

ساختار اجرایی طرح:

شرح مختصر	عنوان فاز	فاز
شناسایی بحران‌های رایج در مناطق مختلف کشور و جمع‌آوری داده‌های محیطی، اجتماعی و جمعیتی.	تحلیل نیاز و داده‌ها	1
توسعه پلتفرم ملی (وب و موبایل) برای دریافت، تحلیل و بازخورد اطلاعات مردمی و سازمانی.	طراحی سامانه هم‌یار	2
تدوین مدل‌های آموزشی، فرهنگی و رفتاری برای جوامع محلی و نهادهای مردمی.	الگوسازی پدافند اجتماعی	3
سنجش شاخص‌های تاب‌آوری اجتماعی در سطح شهری و ملی با استفاده از داده‌های به‌روز.	پایش و ارزیابی تاب‌آوری	4
طراحی بسته‌های آموزشی تعاملی برای مدارس، شوراهای و نهادهای مردمی در قالب بازی‌های داده‌محور.	آموزش و توانمندسازی	5

دستاوردهای مورد انتظار:

- ارتقای هوشمندی ملی در مدیریت بحران و کاهش هزینه‌های اقتصادی و انسانی.
- تقویت اعتماد اجتماعی از طریق مشارکت واقعی مردم در تصمیم‌سازی.
- تولید داده‌های بومی معتبر برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی شهری و ملی.
- ایجاد بانک ملی تاب‌آوری اجتماعی برای رصد و پایش وضعیت استان‌ها.
- الگوسازی برای دیپلماسی تاب‌آوری در سطح منطقه‌ای و اسلامی.

جنبه‌های انسانی و اخلاقی طرح:

- احترام به کرامت و حریم خصوصی کاربران.
- تأکید بر عدالت داده‌ای؛ یعنی توزیع برابر دسترسی به ابزارهای هوشمند در مناطق محروم.
- استفاده از رویکرد اخلاق داده (Data Ethics) در تحلیل و ذخیره‌سازی اطلاعات.
- تقویت اعتماد دیجیتال و کاهش شکاف فناورانه در جامعه.

نتیجه‌گیری:

طرح «هم‌یار» تلاشی است برای تبدیل مدیریت بحران از یک فرایند دستوری به یک جریان مشارکت‌محور، داده‌پایه و اخلاق‌مدار. این رویکرد می‌تواند الگویی بومی و در عین حال جهانی برای ایران در عرصه‌ی پدافند غیرعامل اجتماعی و تاب‌آوری ملی باشد.

واژگان کلیدی:

پدافند غیرعامل، تاب‌آوری اجتماعی، نوآوری داده‌محور، مشارکت عمومی، مدیریت بحران هوشمند